

pal voor vrije artsenkeuze en dulde geen enkele nieuwe beperking van deze. Zij vreeze niet, dat uit de Ned. maatschappij tot bevordering der geneeskunst dan een uittocht van leden plaats heeft. Geschiedt dit, het ware winste voor onze Maatschappij, waarin te lang een krachtige hand ontbrak, die zich eigen kracht bewust, de sociale vraagstukken, die in onze organisatie oprijzen, aandurft en niet in geven en nemen, plooiën en schikken haar macht meent te vinden.

Haarlem, 13 Juli 1920.

G. A. OOTMÄR.

PHYSIOLOGISCHE WAARDEBEPALINGEN VAN GENEESMIDDELEN.

De opmerkingen die prof. VAN LEERSUM in het vorige nummer van het *Tijdschrift* over bovenstaand onderwerp maakt, lijken mij niet alle juist. Ik gevoel het gevaarlijke dat er in steekt, dat ik, als dilettant op pharmacologisch gebied, één onzer beste pharmacologen tegenspreek, doch ik meen, dat tegen enkele beweringen van prof. VAN LEERSUM protest moet worden aangeteekend. Wat de prognose betreft, die hij voor de physiologische waardebeoordeling stelt, hierover wil ik niet spreken, al staat het m.i. vast, dat chemische en physiologische onderzoekingen elkaar aanvullen, maar niet vervangen kunnen. Trouwens of de scheikundige analyse ons op betrekkelijk eenvoudige wijze ooit zooveel zal leeren als de physiologische is m.i. twijfelachtig. Als voorbeeld noemt prof. VAN LEERSUM de bijnier, waarvan de kwantitatieve scheikundige analyse gelukt zou zijn. Ik neem de vrijheid hieraan te twijfelen. Prof. VAN LEERSUM doelt waarschijnlijk op de mogelijkheid om adrenaline uit de bijnier af te scheiden en de structuurformule daarvan op te stellen. Dit is wel één van de fraaiste bewijzen tegen zijn meening, immers adrenaline, al is het een werkzame stof, die men uit de bijnier kan bereiden, is niet de werkzame stof van de bijnier. De bijnier scheidt geen adrenaline af. Ik ga hier niet op door, doch verwijs prof. VAN LEERSUM bijv. naar een studie van SWALE VINCENT, *Endocrinology*, Deel I, bldz. 140. De daarin genoemde meeningen zijn talloze malen bevestigd. Verder meent prof. VAN LEERSUM, dat het bij niemand zal opkomen gedroogde bijnieren te bezigen, nu men het werkzame bestanddeel adrenaline (sic!) in zuiveren staat verkrijgen kan. Ik kan het niet helpen, maar ik vind het al heel zonderling, dat alle grootere chemisch-pharmaceutische fabrieken gedroogde bijnier in den handel brengen, wanneer niemand ze gebruikt. Er is een, vaak ontzaglijk verschil tusschen de werking van adrenaline en gedroogde bijnier (waarbij ik nog terzijde laat het verschil zelfs tusschen verschillende adrenalinen onderling, zooals dit door STORM VAN LEEUWEN en VAN DER MADE in dit *Tijdschrift* 1918 II bldz. 1961 is aangetoond. De literatuur erover is groot: voorbeelden liggen voor het grijpen. Ik verwijs prof. VAN LEERSUM bijv. naar een zeer sprekend geval van DALAND (*Endocrinology*, Deel II, bldz. 301). Adrenaline wordt in de maag ontleed, gedroogde bijnier per os is werkzaam. Genoeg om aan te toonen, dat de begrippen adrenaline en bijnier elkaar pharmacologisch geenszins dekken. Het is zelfs de vraag, of de bijnier in het lichaam adrenaline bevat. STOELTZNER (*Münchener med. Wochenschrift* 1919, bldz. 584) heeft dit meenen aan te toonen met een aantal reacties, die echter zóó grof en onspecifiek zijn, dat ik voorloopig zelfs het voorkomen van adrenaline in de versche bijnier voor onbewezen houd.

Zoolang wij zoo weinig weten, vrees ik, dat de beweringen van prof. VAN LEERSUM niet zonder eenige kritiek te aanvaarden zijn.

Den Haag, 10 Juli 1920.

J. KOOPMAN.

OFFICIEREN VAN GEZONDHEID.

Het is vaak van welk standpunt men een zaak beschouwt. Daaraan moet dan ook worden toegeschreven de betichting door collega EISENDRATH, dat ik in mijn ingezonden stuk van 3 Juli de officieren van gezondheid heb *belasterd*.

Het spijt mij, dat collega EISENDRATH van zijn standpunt af dat er in ziet, van het mijne af kan ik er met den besten wil van de wereld, niets wat op belasting lijkt, in vinden.

Haarlem, 12 Juli 1920.

P. WOLTERSON.